

Carles Riba

TRES SUITES

Un nu i uns ulls. Lírica de cambra
Espectador

EDICIONS DE LA ROSA DELS VENTS
BARCELONA

1937

RIA-8
2256

EX-LIBRIS BIBLIOTECA DE CATALUNYA

*Han estat tirats d'aquesta
obra: 25 exemplars en pa-
per de fil Guarro, numerats
de l'1 al 25, i 250 en paper
Offset, sense numerar.*

Exemplar n.º

2

Carles Riba

TRES SUITES

Un nu i uns ulls. Lírica de cambra
Espectador

EDICIONS DE LA ROSA DELS VENTS

BARCELONA

1937

La suite Un nu i uns ulls fou escrita entre desembre del 1930 i desembre del 1931; Lírica de cambra, entre maig del 1932 i febrer del 1933; Espectador, entre juliol del 1933 i agost del 1935.

UN NU I UNS ULLS

Per a Jorge Guillén.

Imaginat, el sinuós
triomf dels encarnats i l'ambre
més purs, dins la secreta cambra
de la solitud! Com si fos

en son flamareig ta figura
la vaga evasió del món
cap a un pensament — ah pregon,
ah pres en oblit i clausura!—

per crear-s'hi de nou, cruel
sense els somnis de què es despulla,
dolç dels seus gèrmens i del cel
que estendrà per damunt la rulla

verge llum del seus pètals bells,
creuat de sorpresos ocells.

II

Encara pensat: ésser cosa,
destí o aire sense crit,
tant de vivent, només vestit
del monòton reflex que es posa

de si mateix, en un segur
durar de simples masses — ésser
per al temps, que servil travessa
la cambra, uà test desdeny, i tu

de sobte envair-la amb els nombres
dificils de la nuditat,
reptant a un cerebral combat
les confusions i les ombres,

¿és això més que despertar
les fugues captives — en va?

III

Cambra reduïda al descens
— en tres angles — de la sorpresa
que era sola a guardar l'estesa
espera nua! Més intens

que els meus ulls, només hi ha cap a
la dolça forma aquest esglai
inexpressable de l'espai
que no gosa cloure't i et drapa

com d'un tendre coneixement
en blanc i en carícia i en rosa,
— oh sobtada habitud i nosa
viva conciliadament

absurdes contra mi, si, trèmul,
sóc de tanta puresa l'èmul!

IV

Refiada gran solitud,
cos, d'un astre amb sa fantasia,
cos nu! Inscrit dins l'absolut
de sa unitat! Oh poesia

sense alba, de sobte present
com per a sempre més! Intacte,
secret, remot, indiferent
en la puresa del seu acte

de llum — oh esclat que de sa llum
mateixa fuig, creant-se d'ella!

I que és sense temps, si en el rumb
vagarós d'una meravella

o un desig no és pres — reflex
aturat sobre els fluids batecs.

Per a l'esperança, l'esperança
l'esperança l'esperança
l'esperança l'esperança
l'esperança l'esperança

l'esperança l'esperança
l'esperança l'esperança
l'esperança l'esperança
l'esperança l'esperança

V

Per a figurar-te, l'esquiva
línia d'un somni moridor
fingiria un blanc horitzó
entorn d'una música viva,

intensament confosa amb un
silenci de monstres ja dolços
i que guaiten, daurats els polsos
per la teva llum, del profund

entreforc dels fets. Ah garlanda!,
feta d'un pur encis que es vol
conèixer, abans de prendre el vol
cap a l'ombra de tot, a banda

i banda del perfecte vas
on crema ta forma fugaç.

IV

... i el que és el més gran de tot
... i el que és el més gran de tot
... i el que és el més gran de tot
... i el que és el més gran de tot
... i el que és el més gran de tot
... i el que és el més gran de tot
... i el que és el més gran de tot
... i el que és el més gran de tot

VI

Si el somriure és per al teu cos,
recomençant-lo pur en cada
mínim cristall del blanc repòs,
si, per sobre una aigua inclinada

vague esclat, ton somriure nu
multiplica fins a l'extrema
flor dels peus ta nuesa, i tu
somies el tendre sistema,

com jo des dels meus ulls oberts,
— ah jo i tu solitaris hostes
d'un mateix misteri, — que incerts
els mots amb què de sobte acostes

l'ignorat que t'habita, si
potser gelós, són per a mi!

VII

Inconscient orgull d'una alba
sota dos tendres arcs de més
profunda llum — rival ja balba
del tan harmoniós excés —

gorja, on sembla la dolça forma
triumfar sobre el verge crit
d'algun somni secret i enorme
que invitava els ulls de la nit,

i endur-lo, acordat amb les flames
de la teva sang i amb l'alè
de la terra i les vives trames
dels segles i els signes, al ple

repòs dins mon esguard, que atura
tos pits en la seva ventura.

VIII

¿Llangorosament és l'intrús,
l'amor inexplicable, que entre
les closes illes del teu ventre
espera un pas lleuger de nus

pensaments llançats cap a un nou
destí — ah força, joia, palmes
sagnants d'arbitraris reialmes! —
per encantar-los-hi? ¿Saps prou,

testa llunyana, dolça esclava
de la nuesa que no veus,
com pel freu dels gelosos peus
s'aventuren — ni si els creuava

l'evadit vaixell tot atzar
d'un teu somni ebri de mar?

IX

¿Com els meditativs orgulls,
mon cos amb triomf i silenci
vols, oh secret amor, que es llenci,
tot el cos, però ja no els ulls,

sobre aquest nu perill de roses
i el desordre absolut de dons
que tu robes si tu els compons,
déu irònic, — com entre coses

un pensament rompent-se en mil
sommis d'acte entorn de l'abrupte
diamant versàtil del dubte,
— tacte, set, colors, ah subtil

oasi reflectit, com ho era
l'ona d'un cant que es desespera?

X

Pensar-te és abolir de cada
nova ànima dels ulls captius
en mil tendres morts redivius,
ah més nua com més pensada!,

l'ardent i sinuós lligam
de memòria entre ella i, defora,
el món que s'exalta si l'hora
l'omple del seu dispers eixam.

Calma arran de l'extrema escuma!
Que un atzar es declari, i cal
partir, pensament, — al vital
ençalç de la impossible suma,

(forma!), encar (forma!), ja en mos ulls
despesa, oh beats, pròdigs ulls!

LIRICA DE CAMBRA

Palmera darrera el balcó; en despertar

La nit, amb la profunda fuga
dels seus ocells damunt tes branques
vers un dolç orient de blanques
aurores, no t'ha fet poruga

ni menys necessària al meu cor,
palmera, columna fidel
sobre qui pesa el primer cel
que m'és tornat, quan súbit mor

el déu dels somnis que em tenia,
i em trobo, naufrag, no sé on
del temps i de la melangia;

però hi ets, noble forma, hi són
tos raigs contra el dia—oh quiet
triomf d'un pensament perfet!

*Per a la memòria de Guerau
de Liost*

Mirall

Em pren com un diàfan vent
que s'atura entorn del meu propi
esguard. Darrera, l'ombra ment,
s'assembla a mi perquè m'apropi

més, fins al somni sense front
d'una pupilla en l'abraçada:
dins l'ull d'una meitat del món
sóc l'altra meitat — ¿desitjada

o envejada? Dubte d'amor,
que em lliga amb el tan dolç horror
de ser solament perquè em miro,

i contra l'invisible mur
saber i només reflectir-ho
— dos, però ¿quin pur, quin impur?

Per a G. Diaz Plaja

Dos sillons de quan jo era infant

Ridícules, velles sirenes
dolces sobre l'illa flotant
del passat pueril! A penes
brilla sang en el vostre cant.

Dins el crepuscle imaginari
on enfondiu el temps fidel,
sol un espectre és necessari
— perplex i trist com un estel.

Cap obscur ocell no l'assalta,
l'ànima que fou meva i és
sense mi, angèlica i alta,

tan alta, que la cambra és més
presó, i trenca els somnis l'excés
del vent de retorn que m'exalta.

Per a E. Grau Sala

Figurina d'argila

Dolça forma, que una esperança
violenta ha pres als destins;
mica pura de terra, dins
un buit de la llum dibuixant-se

la seva solitud (amor!):
atònit un record et mira
des del temps massa ple, que gira
entorn del teu fràgil llangor.

Ja més simple, ¿com t'hi podries
reconèixer? Tu no canvies,
dura als somnis com a la mà.

No comprenem què et pot armar
amb un tan innocent imperi;
però és nostre, tot el misteri.

Per a Apelles Fenosa

Peix dins la peixera

Ondules brusc, com un silenci
dins el seu cristall; ignorant
de ta inútil fuga constant —
¿cap a quin secret que comenci

tot just, oh humil sempre en retard,
dins ta presó, al somni lliure
que esperava el teu front? Per viure,
recules, dolçament covard.

De més lluny que d'una memòria,
la llum et visita; tu ets
obscur sota la immòbil glòria

que travesses, amb ulls quiets,
com qui, sense comprendre, es mira
a un mirall que eternament gira.

Per a Mme. Marie-Antoinette Bertrand

Entra la petita Eulàlia, de sobte

La mateixa mirada que, entre
els ulls i un somni vagament
ambiciosa, espera, mentre
moren atzars, és bruscament

pel verge pifre i les banderes
d'un pur començament del món
manada; el cel, tot primaveres,
fa un salt d'atzur sobre el meu front.

Alba sense morts, sense idea,
oh destí que tan dolç es crea
ell mateix, com una gran flor,

infant; com si mai departida
no hagués d'ésser entre tu i jo
la llum de ta primera crida.

Per a Tina, i per comanda seva

Flors

Llur glòria a penes s'endevina.
Són flors, en l'expirant treball
de somriure's al dolç mirall
d'aquesta lluna submarina,

i més en algun absolut
pensament que, enfront de les belles
folles, flota, inútil com elles,
també innocent d'un fruit perdut.

Estels d'un espai arbitrari,
cap veritat pot reposar-hi.
Moren cruels, sense dormir,

llurs petites ànimes fredes
emigrant a lentes marcir
la profunda sang de les sedes.

Per a J. Gausachs

Solitud d'amor, sota cambra

Sol amb mi sol! L'amor és trist
com un àngel que no retroba
l'alba; tem l'oblit, tem la prova
del que no ha comprès ni vist.

Entorn de mi els teus besos viuen
entre les coses — i els atzars —
ja de ningú, ni de l'espars
camí dels monstres on em riuen.

Oh cor, tot és per començar!
Els somnis tornen a la mà,
únics desertors de l'absència;

però sols s'assemblen a mi,
ardents a morir en el diví
triomf de la teva imminència.

Diamant

Sol amb la seva nit un astre
humil sense cel es proposa
— ¿caigut de quin somni en desastre? —
per refer l'absoluta rosa

dura en el seu etern esquema
damunt de ta gorja, on respira
una alba, o de la tija extrema
d'un dit pur, que el silenci mira;

o si, nua, l'has oblidat
al las entorn d'un puny, oh esclat
a l'espera dels gestos dolços!

suggestir, com un vers, el mot
de la llum a l'ombra, quan tot
viu i mor dels teus gestos dolços.

Per a Rogeli Roca

Paraules d'amor, sola cambra

Perquè el cor sobre el cor ha fet
un èxtasi de coneixença,
i ha vibrat dins l'ambre secret
una llum de sentit més densa;

només perquè dels somnis ha
dolçament nascut la paraula,
com, més simple, d'un món llunyà
ens arriba un eco de faula,

meravella de mortes veus
canvia en memòria difosa
l'exaltada sang fastuosa;

ocells en cristal·lins creus
d'atzur saluden nous trofeus
en l'eternitat amorosa.

Per a Jaume i Núria

ESPECTADOR

Nos numerus sumus

"Meravella d'èssers que jo
no he creat de ma pròpia ombra,
monstres de llum i llums de flor
—i jo només un dins el nombre!

¿Es ara obscur el món davant
dels àngels? Oh dolça follia
d'ésser temptat, quan sóc distant,
en el cel de la melangia."

"Tot ulls en la bonança ardent,
el lligat raptor de sirenes
que és ridícul! Arran de dent,
un pensament ardit a penes

li mor. Ah blanc cadàver lleu!
Veí, el ploraré com a meu."

Per a Joaquim Balcells

Soldats

Són un pas que passa, criçat,
de rostres — un, molts — la comuna
força i el ritme aferrissat
se'ls emporten — versos en una

llengua desconeguda, mots
plens d'un destí que no ens espera:
bella és la música — molts, tots —
i estrany el vent de la bandera.

La indispensable solitud
els segueix i els prendrà — ¿per viure
o per morir? Cad'un perdut

en ell mateix, ja rostre lliure,
a plànyer que hagi mai viscut
o monstruós que torni a riure.

Per a J. V. Foix

Vals

Tot el dia he llençat, i el cor
ploraria el seu pur impuls
no sap a què; el misteri mor,
son pobre misteri convuls.

Els estels li demanen, cor
humil!, violins d'alegria;
ell només té, fugaç tresor,
un somris que s'hi reflectia.

Ah cor feliç d'un altre cor
que de sobte se li acostuma!
Se'ls endú i els torna l'escuma
juvenil d'una dansa d'or;

tot el que ha llençat el meu cor
ara és d'ells i perxò no mor.

Per a Poldi Gerhard

Cante hondo

Jo no sabia que el silenci
pogués de sobte obrir-se fins
al centre glaçat, i els camins
tenir un sol caminant que llenci

un crit, tots un sol plany que va
a cercar l'esperança, mentre
l'home espera i ignora que entre
l'abisme i el cel es perdrà

el seu plany — l'hi prendran les mortes
mares cansades, per també
fer-ne llur plany, que d'elles ve
a constrènyer les closes portes

del temps ple, i els rostres vivents,
i els cors flotants als quatre vents.

Per a Francesc Trabal

Rumba

La Terra ha pujat el teló
de la seva desesperança:
sobre una mar encara no
divina, hi ha una illa pintant-se

tot just dels seus verds i d'ocells
a punt; Déu encara medita
com farà els mariners, i en ells
els records. Però ¿qui suscita

de sobte aquest dolç animal
a engegar la vida inconnexa
l·ligada al moviment astral

amb què es volta — ardent i banal,
a espines de flor des del sexe?
¿Déu no ho volia, i tant se val?

Per a Rafael Benet

Acròbates sota la cúpula

Un canvi aeri ens separa
d'aquesta baixa estranya nit
aturada en un cel petit
que no és dels somnis encara

ni és nostre ja. Com assaigs
que un déu geòmetra, amb atenta
joia de càlcul, es presenta,
uns homes cavalquen els raigs

de la vària idea divina;
per llurs moviments, l'aire té
la plena presència marina.

¿Són uns altres cossos a fer,
que l'amor sol endevinava,
ànima, cavihosa esclava?

Per a J. M. López-Picó

Ilicet

A flor dels ulls, enlluernada,
la festa ha dit el mot darrer;
la nit, tenaç desheretada,
ens espera dreta al carrer.

Tornem al lindar, gairebé
com si fóssim sense mirada:
caldrà cada cosa refer
del que era en nosaltres pensada.

Virginal, portem a les mans
un somni partit en dos trossos;
¿saps quin és d'ara, quin d'abans?

Pròxims tots dos, tots dos distants!
Així un amor viu en dos cants
i una soledat en dos cossos.

Per a Ventura Gassol

Enamorats

...Les mans encara, més lleugeres
sobre les paraules que el cor,
dòcils a un somni pur que es mor
d'infantar en la sang primaveres

i reneix quan el dolç rial
de silenci els deixa a la riba
angèlicament evasiva
on els morts són desperts, on cal

una ombra més nua a la flama
i una alba més blanca al record
i un rostre més jove a la mort,

on l'oreig ordeix una trama
d'antigues ventures en plor,
on dormen ells, on miro jo.

Per a Mercè i Pere

Mare i infant

Com entre dolça i dolça cara
dos respirs d'argila mortal
mesclen somnis a ésser encara
i somnis fets ull triomfal!

Mare i infant, infant i mare,
l'un per l'altre és més prop de Déu:
petit déu sens destí encara,
dona que recomença el seu!

El món és just, la nit és clara,
la vida es compta pel teu cant:
si dorm l'infant, no dormis, mare.

Les albes i el saber et prendran
rient; quan dormirà la mare,
dormiràs, ah per sempre!, infant.

Per a Manolo, sobre una escultura seva

Infants adormits

Veuen, i ¿qui dirà que són
en el bosc del silenci vistos?
Per a ells s'enfondeix un món,
per a ells sols, ardents o tristos

reis de llur somni: tot atzar
els rendeix sa viva imminència;
van per la terra, van pel mar,
en el fast de llur innocència.

Que dolçament toquen la mort!
La por i el temps, l'obscura sort
són amb nosaltres a la incerta

riba on toquem el son — en va,
oh somnis d'una ombra desperta,
oh vetlla d'un cant que es desfà!

Per a Tina

71

INDEX

UN NU I UNS ULLS 7
LIRICA DE CAMBRA:

<i>Palmera darrera el balcó; en despertar</i>	30
<i>Mirall</i>	32
<i>Dos sillons de quan jo era infant</i>	34
<i>Figurina d'argila</i>	36
<i>Peix dins la peixera</i>	38
<i>Entra la petita Eulàlia, de sobte</i>	40
<i>Flors</i>	42
<i>Solitud d'amor, sota cambra</i>	44
<i>Diamant</i>	46
<i>Paraules d'amor, sota cambra</i>	48

ESPECTADOR:

<i>Nos numerus sumus</i>	52
<i>Soldats</i>	54
<i>Vals</i>	56

<i>Cante hondo</i>	58
<i>Rumba</i>	60
<i>Acròbates sota la cúpula</i>	62
<i>Ilicit</i>	64
<i>Enamorats</i>	66
<i>Mare i infant</i>	68
<i>Infants adormits</i>	70

ALTRES OBRES DE L'AUTOR

POESIA

Primer llibre d'Estances (La Revista. Barcelona, 1919). Exhaurit.

Estances. Llibre segon, precedit de la reedició del primer (Edicions La Mirada. Sabadell, 1930). Exhaurit.

Estances. Llibre primer (3.ª edició). Llibre segon (2.ª edició). (Edicions de la Rosa dels Vents. Barcelona, 1937).

NARRACIONS

L'ingenu Amor (Editorial Catalana. Barcelona, 1924). Exhaurit.

Les Aventures d'En Perot Marrasqui (Editorial Catalana. Barcelona, 1924).

Sis Joans (Edicions La Mirada. Sabadell, 1928).
Exhaurit.

CRITICA

Escolis i altres articles (La Revista. Barcelona, 1921). Exhaurit.

Els marges: 1920-1926 (La Revista. Barcelona, 1927).

En premsa:

Per comprendre: 1927-1935 (La Revista. Barcelona).

ANTOLOGIES

Els Poetes d'Ara: Carles Riba. Pròleg de M. de Montoliu (Edicions Lira. Barcelona, 1923).
Exhaurit.

Proses triades (Editorial Barcino. Barcelona, 1932).

EDICIONS DE LA ROSA DELS VENTS

Duran i Bas, 11. Telèfon 17605. Barcelona

Imp. a Barcelona: Tip. Lluís Guia. Villarroel, 6.

BIBLIOTECA DE CATALUNYA

1001568751

Biblioteka
de Catalunya

Aut. D-IEC-BRA0

Co. 1001568751

Tr. REA-8

2256

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

100

